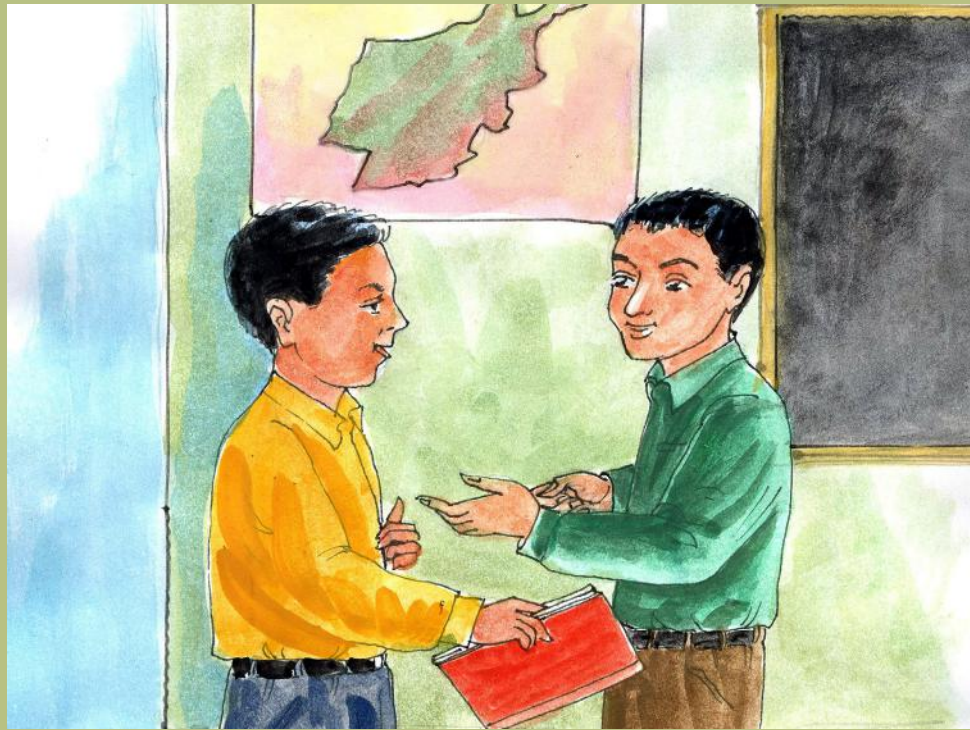

پښتو

څلورم ټولگي

پښتو – څلورم ټولگي

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هېواد به تل ځلېږي	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودى رهبر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د پوهنې وزارت

پښتو

څلورم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: پښتو

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د پښتو ژبې او ادبیاتو څانګې د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکي: د پښتو ژبې د ادیت ډیپارتمنټ غړي

ټولګی: څلورم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکی: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکی: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې

وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې یې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره

قانوني چلند کېږي.

د پوهنې د وزیر پیغام

اقراً باسم ربک

د لوی او ښوونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې موږ ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنگه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمريز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د گران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدينو شوراگانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږگونې بنسټیز عناصر بلل کيږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختیا په لور بنسټیزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنگه په ښوونځیو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونیزو تاسیساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کیفیت او توزیع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. موږ په دې باور یو، چې د باکیفیته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توگه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو څخه په درناوي هيله کوم، چې د هېواد بچیانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محتوا په لېږدولو کې، هیڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د یوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زیار او کوښښ وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤلیت په درک سره، په دې نیت لوست پیل کړي، چې د نن ورځې گران زده کوونکي به سبا د یوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولنې متمدن او گټور اوسېدونکي وي.

همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانگه ده، غوښتنه لرم، څو له هر فرصت څخه گټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د ځیرکو او فعالو گډونوالو په توگه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدریس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په لیکلو او چمتو کولو کې یې نه سترې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه دوی ته په دې سپیڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بریا غواړم.

د معیاري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هیله چې وگړي یې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر

دکتور محمد میرویس بلخي

فهرست

شمبرې	سرليکونه	مخونه	شمبرې	سرليکونه	مخونه
۱	حمد	۱	۲۴	کيسی	۴۷
۲	نعت	۳	۲۵	ترافيکي لارښوونې	۴۹
۳	حضرت عمر فاروق <small>رضي الله عنه</small>	۵	۲۶	د وخت ارزښت	۵۱
۴	انسان	۷	۲۷	همت	۵۳
۵	بې پروايي	۹	۲۸	د چاپېريال پاک ساتل	۵۵
۶	ملالې	۱۱	۲۹	واکسين	۵۷
۷	کيسه	۱۳	۳۰	رشتيا ويل	۵۹
۸	د لمرگټي	۱۵	۳۱	افغانستان	۶۱
۹	زلزله	۱۷	۳۲	خواره	۶۳
۱۰	د ونوگټي	۱۹	۳۳	خبرې اترې	۶۵
۱۱	ميريس نيکه	۲۱	۳۴	سखाوت	۶۷
۱۲	د کور پاک ساتل	۲۳	۳۵	د مور او پلار خدمت	۶۹
۱۳	د ځنگلونو گټي	۲۵	۳۶	نوم	۷۱
۱۴	د ماشومانو حقونه	۲۷	۳۷	د چاپ صنعت	۷۳
۱۵	د تنباکو زيانونه	۲۹	۳۸	مفرد او جمع نومونه	۷۵
۱۶	نوکانو ته پاملرنه	۳۱	۳۹	نيکي	۷۷
۱۷	علم	۳۳	۴۰	متلونه	۷۹
۱۸	گلان	۳۵	۴۱	د نوم ډولونه	۸۱
۱۹	د مېوو د پوستکو...	۳۷	۴۲	وزر ماتي مرغه	۸۳
۲۰	راډيو	۳۹	۴۳	د لويانو خبرې	۸۵
۲۱	کاغذ	۴۱	۴۴	د ناروغۍ رقعہ	۸۷
۲۲	احمدشاه بابا	۴۳	۴۵	خبرې اترې	۸۹
۲۳	خبرې اترې	۴۵	۴۶	زغم	۹۱

حمد

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د حمد په معنا پوهیدل.

پوښتنه

د حمد په اړه څوک څه ویلای شي؟

په نامه د هغه خدای مې دا بیان دی
چې یو نوم یې په نومونو کې سبحان دی
هم پادشاه دی د جمله و پادشاهانو
هم د هریوه سلطان په سر سلطان دی
په سجده یې ځمکې سر دی لگولی
هم یې خورند په رکوع سره آسمان دی

(ارواښاد عبدالرحمن بابا)

- یو زده کوونکی دې له ښوونکي وروسته حمد ولولي او نور دې ورپسې تکرار کړي.
- دوه دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې ورته یوه جمله د کتاب له مخې ولولي، بل دې د املا په توګه پر تختې ولیکي، نور دې په کتابچو کې ولیکي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د حمد په باب دې خبرې وکړي.
- دوه زده کوونکي دې لاندې بیتونه د تختې پر مخ ولیکي او بشپړ دې کړي.

په نامه د هغه خدای مې ..... دی
چې یو نوم یې په ..... کې سبحان دی

لغتونه	معناوې
حمد	د الله ﷻ ستاینه
سلطان	پاچا
سبحان	پاک

زده کوونکي دې د حمد مطلب په خپلو کتابچو کې ولیکي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته ولولي.

نعت

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د نعت په مطلب پوهېدل.

- څوک ویلی شي چې موږ او تاسې د چا امتیان یو؟
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کېږي؟

زموږ ښکلی پیغمبر دی محمد رسول الله
د تمام جهان رهبر دی محمد رسول الله
خدای سپېڅلی دی ساتلی له وړې گناه نه هم
ملایک نه دی بشر دی محمد رسول الله
لکه لمر چې توره شپه رڼا رڼا که
ناپوهي ته داسې لمر دی محمد رسول الله

– یو زده کوونکي دې له ښوونکي وروسته نعت ولولي، نور دې ورپسې تکرار کړي.
 – دوه زده کوونکي دې په وار سره د (جهان، رهبر، سپیڅلي) کلمې پرتختې په جملو کې وکاروي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د نعت شریف د یوه، یوه بیت د مفهوم په اړه د نورو په وړاندې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو یو بیت دې د املا په ډول پرتختې وليکي.

لغتونه	معناوې
رهبر	لارښوونکي
تمام	ټول
سپيڅلی	پاک
ورې	کوچنی
جهان	نړۍ

زده کوونکي دې د نعت شریف لنډ مفهوم په خپلو کتابچو کې وليکي، بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته ولولي.

حضرت عمر فاروق رضي الله عنه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د حضرت عمر فاروق رضي الله عنه پېژندل.

د حضرت محمد صلی الله علیه و آله په یارانو کې د فاروق لقب چا ته ورکړ شوی و؟

حضرت عمر فاروق رضي الله عنه د حضرت محمد صلی الله علیه و آله دویم یار و. اصلي نوم یې عمر او د پلار نوم یې خطاب دی. د حضرت محمد صلی الله علیه و آله له خوا ورته د فاروق لقب ورکړل شوی او په (۲۹) کلنۍ کې د اسلام په مبارک دین مشرف شوی و. د خپل خلافت په وخت کې یې داسې ستر اسلامي کارونه کړي چې په نړۍ کې ساری نه لري، لس کاله، شپږ میاشتې او پنځه ورځې د مسلمانانو خلیفه و. د (۲۳) کلنۍ په عمر د ابو لؤلوه لوري شهید شو.

– یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په لوړ مناسب غږ لوست ولولي.
 – زده کوونکي دې متن په خپل منځ کې ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې له لوست څخه څو کلمې ورته ووايي، بل دې پرتختې وليکي او په جملو کې دې راوړي.

– څو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او د حضرت عمر رضي الله عنه په اړه دې خبرې وکړي.

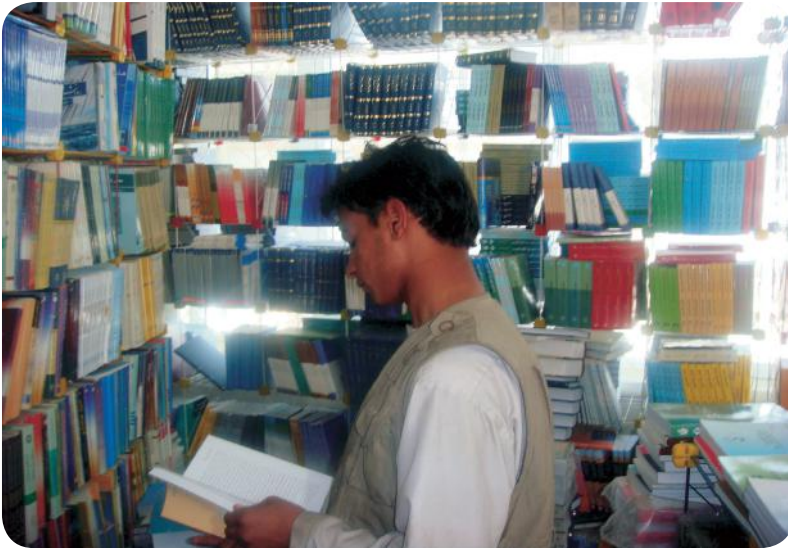
لغتونه	معناوې
یار	ملگری
فاروق	د حق او باطل بیلوونکی
ساری	سیال، جوړه
نړۍ	جهان

زده کوونکي دې د نن ورځې لوست په خپلو کتابچو کې وليکي او بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

انسان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، د انسان او انسانیت په مفهوم پوهېدل.

ستاسو په فکر د انسان ځانګړتیاوې کومې دي؟

لوی الله ﷻ انسان اشرف المخلوقات پیداکړی، عقل او فکريې ورکړی دی. انسان ته الله ﷻ لارښوونه کړې ده چې علم زده کړي، د خپل علم او پوهې په واسطه ځان او خپل الله ﷻ وپېژني، خپل ژوند ته پر سم لوري بدلون ورکړي، د یوې هوسا او آبادې ټولنې په جوړولو کې له علم او پوهې څخه کار واخلي. د الله ﷻ د مخلوق خدمت وکړي، خپله انساني او ایماني دنده سرته ورسوي، ترڅو د دواړو جهانونو بریاوې یې په برخه شي.

– یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته پر مناسب غږ متن و لولي، نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونيسي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (توان، زیار، هوسا، مخلوق) کلمې د تختې پر مخ په جملو کې وکاروي، نور دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، د علم او زده کړې په هکله دې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره له متن څخه یوه یوه جمله ووايي او نور دې هغه د املا په شکل په خپلو کتابچو کې وليکي.

لغتونه	معناوې
اشرف	غوره
مخلوقات	پیدا کړل شوی
هوسا	ارام
دنده	وظیفه
بریا	کامیابي

زده کوونکي دې د انسان او انسانیت په اړوند په خپلو کتابچو کې څو کرښې وليکي.

بې پروايي

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، د بې پروايۍ په مفهوم او زیانونو پوهېدل.

پوښتنه

ستاسو په فکر که په کوم کار کې بې پروايي وشي، څه به پېښ شي؟

د یوه کار ناوړه او منفي پایلو ته پام نه کول، بې پروايي بلل کېږي. سره له دې چې ښوونکي ټولو زده کوونکو ته لارښوونه کړې وه چې په ناپاکو اوبو کې ونه لامبي، اجمل یو بې پروا هلک و، پرته له دې چې خپلې روغتیا ته پاملرنه وکړي او د ښوونکي لارښوونې او سپارښتنې په پام کې ونیسي.

یوه ورځ چې له ښوونځي څخه رخصت شو، د لارې ترڅنګ یې په ناپاکو اوبو کې ولېدل. له دې امله ناروغ شو، ناروغۍ یې تر روغتون پورې ورساوه، ډاکټر له معاینې وروسته ورته لارښوونه وکړه چې له خپلې روغتیا سره بې پروايي ونه کړي، هېڅکله په ولاړو او ناپاکو اوبو کې ونه لامبي.

- زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن پرمناسب غږ ولولي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د (روغتيا، پاملرنه، څنگ، لمبل) کلمې پرتختې وليکي او په جملو کې دې استعمال کړي.
- څو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او هر يو دې په وار سره د بې پروايۍ په اړوند يوه کيسه ووايي.
- درې زده کوونکي دې لاندې جملې پرتختې وليکي او درې تنه نور دې په وار سره د جملو تش ځايونه پرمناسبو کلمو سره ډک کړي.
- اجمل يو بې پروا ..... و.
  - له دې امله ..... شو.

– يو زده کوونکی دې څو جملې د کتاب له مخې نورو ته ووايي او نور دې د املا په توگه په کتابچو کې وليکي.

لغتونه	معناوې
سپارښتنه	لارښوونه
څنگ	اړخ
پاملرنه	توجه

زده کوونکي دې د بې پروايۍ په هکله څو کرښې وليکي.

ملالی

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د اتلې ملالی پېژندل.

پوښتنې

آیا تاسو د هېواد د ملي اتلو ښځو نومونه اورېدلي دي؟

څه فکر کوئ چې ملالی څوک وه؟

ملالی د هېواد ملي اتله او یوه زړوره مېرمن وه. د میوند په دښتې کې افغانان په تش لاس له انگریزانو سره په ډیرې تودې هوا کې په جگړې بوخت وو، نژدې و چې افغانان ماتې وخوري، په دې وخت کې ملالی بیرغ را پورته او د جگړې ډگر ته یې ور ودانگل، دا لنډۍ یې وویل:

که په میوند کې شهید نه شوي

خدا یرو لالیه بې ننگۍ له دې ساتینه

ددې لنډۍ په اورېدو سره د افغانانو احساسات راوپارېدل او دښمن ته یې سخته ماتې ورکړه.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن پر مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د (اتله – ډگر – احساسات) کلمې په جملو کې استعمال کړي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د لاندې لنډۍ پر مفهوم خبرې وکړي چې دا لنډۍ
چا او دڅه لپاره ویلې ده؟

**که په میوند کې شهید نه شوي
خدا یو لالیه بې ننگۍ له دې ساتینه**

– لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

لغتونه	معناوي
اتله	قهرمانه
ډگر	میدان
پاریدل	را پورته کېدل

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې پورتنۍ لنډۍ ولیکي.

کیسه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د کیسې په مفهوم پوهېدل.

آیا تاسو له چا څخه کومه کېسه اورېدلې ده؟

یوه ورځ یو پاچا پر لارې تېرېده، گوري چې د لارې ترڅنگ یو سپین ږیری سړی په کار بوخت دی، نیالګي کښنوي، پاچا تر سلام وروسته سپین ږیری ته وویل: ستا عمر پای ته رسیدلی، نشي کولای د دې نیالګیو مېوه وخورې، نو د څه لپاره لګیا یې؟

سپین ږیری ځواب ورکړ: نورو نیالګي کښنولي، مور یې مېوه خورو، مور به یې کښنوو چې نور یې مېوه وخورې.

پاچا ته د سپین ږیری ځواب په زړه پورې و، هغه ته یې انعام ورکړ. سپین ږیری په خدا شو، ویې ویل: قربان دې شم، د نورو خلکو نیالګي څو کاله وروسته حاصل ورکوي، زما یې همدا اوس مېوه ونيوه، پاچا ته د سپین ږیری دې خبرې هم خوند ورکړ، بیا یې هم انعام ورکړ.

– یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ غږ ولولي.

– زده کوونکي دې په څو ډلو ووېشل شي په خپلو ډلو کې د کپسې په مفهوم خبرې وکړي، بیا دې د هرې ډلې استازی پایله نورو ته ووايي.

– زده کوونکي دې په متن کې مفردې او جمع کلمې پیدا او بیا دې په کتابچو کې وليکي.

– که د کوم زده کوونکي لنډه کیسه زده وي، د تختې په مخکې دې نورو ټولگيوالو ته ووايي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، د نیالگيو د کښینولو د اهمیت په اړه دې خبرې وکړي.

معناوي

مزه
لگیا، مصروف
بخشش
مېوه

لغتونه

خوند
بوخت
انعام
حاصل

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې یوه یوه لنډه کپسه په خپلو کتابچو کې وليکي او بله ورځ دې په ټولگي کې نورو ته ولولي.

د لمر گټې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د لمر په ارزښت او گټو پوهېدل.

ستاسو په اند لمر څه گټې لري؟

الله جلّ و علاه لمر، ځمکه، سپوږمۍ او هر څه د انسانانو د گټې لپاره پیدا کړي دي، لمر ځمکې ته رڼا او تودوخه ورکوي.

د لمر د تودوخې په واسطه غلې، دانې، مېوې او نور بوټي زرغونېږي او پخېږي چې ټول ژوندي موجودات ورڅخه تغذیه کېږي.

د لمر تودوخه سربېره له ډېرو نورو گټو د ځمکې او هوا ډېر میکروبونه هم وژني. خلک د اوبو او خونو د تودولو او د برېښنا د تولید لپاره له لمر څخه گټه اخلي، وایي: هغو خونو ته چې لمر ننوځي، ډاکټر نه ورځي.

— زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن د یو او بل په مرسته ولولي.

— څو زده کوونکي دې په وار سره د متن یوه، یوه کرښه ولولي.

— څو زده کوونکي دې په وار سره د (میکروب، خړوب، برېښنا) کلمې معنا او په جملو کې د تختې پرمخ وکاروي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

— څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي د لمر د ګټو په اړوند دې خبرې وکړي.

معناوې

برق

کوټه

خواره ورکول

لغتونه

برېښنا

خړوبه

تغذیه

زده کوونکي دې د لمر د ګټو په اړه څو کرښې وليکي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته ولولي.

زلزله

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د زلزله په وخت کې د ځان ساتلو په لارو چارو پوهېدل.

آیا تاسو د زلزله په هکله معلومات لرئ؟

د ځمکې خوځېدلو ته زلزله وايي، د زلزله سختوالی او دوام مالي او ځاني خطرونه را منځ ته کوي.

زده کوونکي باید د زلزله پر خطرونو باندې وپوهېږي او د ځان ساتنې لپاره پوره چمتوالی ولري. خلک باید د زلزله د پېښېدو په وخت له کوټو څخه د باندې ووځي، که له کوټو څخه د باندې وتلو وخت ونه لري، د کوټو په دروازو کې دې ودرېږي. باید له زرو دیوالونو او نږدېلو کورونو څخه لرې شي.

- دوه زده کوونکي دې په وار سره له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ غږ ولولي.
- زده کوونکي دې په څو ډلو ووېشل شي د زلزلې په اړه دې خبرې وکړي، پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې راشي، د زلزلې په باب دې یوه یوه جمله پر تختې ولیکي، نور دې د تختې له مخې په خپلو کتابچو کې ولیکي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، له زلزلې څخه د ځان ساتنې په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- ټول زده کوونکي دې لوست ته وګوري، هغه کلمې دې په نښه کړي چې له څلورو تورو څخه جوړې شوې وي، بیا دې څو تنه په خپل وار سره نورو ته ولولي.

لغتونه

معناوې

څوځېدل	ښورېدل
چمتووالی	تیارۍ
نړېدل	وارنېدل، غورځېدل

کورنۍ دنده

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې له زلزلې څخه د خونديتوب په اړه څو جملې ولیکي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته واوروي.

د ونو گټې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د ونو په گټو پوهېدل.

پوښتنه

ستاسو په اند ونې څه گټې لري؟

په هغو سیمو کې چې ونې ډېرې وي، هغه ځای ښکلی او سمسور ښکاري، ونې د هوا پر پاکوالي ډېره اغېزه لري، پاکه هوا د روغتیا لپاره ډېره اړینه ده. زموږ په هېواد کې مېوه لرونکې او بې مېوې ونې ډیرې دي، له مېوو څخه یې گټه ترلاسه کېږي. له لرگیو څخه یې دروازي، کړکۍ، مېزونه، څوکی او نور شيان جوړېږي. همدارنگه کورونه هم پرې تودېږي، له پاڼو څخه یې د حیواناتو د خوړو لپاره گټه اخیستل کېږي.

- خو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ غږ ولولي.
- خو زده کوونکي دې په وار سره د (روغتیا، گټه، خوږو) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي.
- خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو دې ورته یوه جمله ووايي بل دې پر تخته وليکي.
- خو زده کوونکي دې لاندې تشې جملې په خپلو کتابچو کې پر مناسبو کلمو سره ډکې کړي.
- پاکه هوا ..... لپاره ډېره اړینه ده.
- زموږ په هېواد کې مېوه لرونکي او بې ..... ونې شته.
- دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، په وار سره دې د مېوه لرونکو او بې مېوو ونو نومونه واخلي.

معناوې

ضروري
ځای
تاثیر
صحت
زرغون، شین

لغتونه

اړینه
سیمه
اغېزه
روغتیا
سمسور

زده کوونکي دې د ونو د گټو په اړه څو کرښې وليکي، بله ورځ دې نورو ته واوروي.

میرویس نیکه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د میرویس نیکه پېژندل.

له تاسو څخه څوک زموږ د هېواد د څو ملي مشرانو نومونه اخیستلای شئ؟

میرویس نیکه د ښاه عالم خان زوی او د کندهار ولایت اوسېدونکی و. میرویس نیکه یو پوه او زړه سواند مشر و. له ټولو افغانانو سره یې مینه درلوده. افغانان یې یووالي ته رابلل. کله چې نوموړی د حج له ادا کولو وروسته هېواد ته راستون شو، خلکو ته یې د هېواد د خپلواکۍ د گټلو لپاره د پاڅون بلنه ورکړه. ټولو افغانانو یې بلنه ومنله او دښمنان یې له خپلې خاورې وشړل. میرویس نیکه د خپلې واکمنۍ تر پایه د یوه ملي مشر په توګه کار وکړ. له دې امله د افغانستان خلکو هغه ته د نیکه لقب ورکړی دی چې تر اوسه یې ټول افغانان په همدې درانه نامه سره یادوي.

– یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.
 – زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې متن له ځان سره ولولي.

– درې زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې لاندې لغتونه پرتختې وليکي او بل دې معنا کړي، دریم دې په جملو کې استعمال کړي.
 (یووالی، پاڅون، مشر، هېواد)

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د میرویس نیکه په اړه دې لنډې خبرې وکړي.

معناوي	لغتونه
اتحاد	یووالی
دیوه چا پر وړاندې مبارزه	پاڅون
دعوت	بلنه

زده کوونکي دې د لوست متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره وليکي.

د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د کور د پاک ساتلو په ګټو پوهېدل.

پوښتنه

ستاسو په فکر د کور پاک ساتل څه ګټې لري؟

د انسان د ژوند کولو لومړنۍ چاپېريال د هغه کور دی. هر چاته خپل کور ډېر ګران وي. موږ بايد د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو، د خپلې او کورنۍ د روغتيا او سلامتيا لپاره بايد خپل کور ښه پاک وساتو. په حديث شريف کې راغلي دي: «پاکوالی د ايمان يوه برخه ده». نو زده کوونکي بايد د کور غړو ته دا وښيي چې کالي، کمپلې، شړۍ، پرستني، توشکې او د کور فرشونه پاک وساتي، په اونۍ کې يې يو حل لمر ته واچوي، ترڅو يې میکروبونه له منځه ولاړ شي.

— یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته پر مناسب غږ متن ولولي.

— زده کوونکي دې په خپلو منځونو کې د یو بل په مرسته متن ولولي.

— څو زده کوونکي دې په وار سره پر تختې باندې د لاندې جملو تش ځایونه پر مناسبو کلمو سره ډک کړي:

- د انسان د ژوند کولو لومړنۍ ..... د هغه کور دی.
- پاکوالي د ..... یوه برخه ده.
- موږ باید د خپل کور ..... ته ډیره پاملرنه کوو.

— څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د کور د پاکوالي په اړه دې خبرې وکړي.

زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط ولیکي.

د ځنگلونو گټې

موخه: د متن سم لوستل، ليکل او د ځنگلونو د ساتلو په گټو پوهېدل.

څوک ويلای شي چې ځنگلونه څه گټې لري؟

ځنگلونه د هېواد ارزښتمنې شتمنۍ دي. ځنگلونه د چاپېريال په ښکلا او د هوا په پاکوالي کې ښه اغيزه لري. په هغو سيمو کې چې ځنگلونه شتون لري، له سېلابونو څخه د کرنيزو ځمکو د وړلو مخنيوی کوي، زموږ په هېواد کې ځنگلونه د پکتيا، کونړ، نورستان، ننگرهار، لغمان، سمنگان، بادغيس او هرات په ولايتونو کې شته.

په ځنگلونو کې ځينې ونې بې مېوې او ځينې يې مېوه لرونکې دي، نو موږ ته په کار دي چې د الله ﷻ دغه لوی نعمت او ملي شتمنيو ته ځانگړې پاملرنه وکړو.

– یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– یو یو زده کوونکی دې په هره ډله کې متن ولولي او نور دې ورته غږ ونیسي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې ورته یوه جمله وايي بل دې پر تختې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د ځنگلونو د گټو په اړه دې خبرې وکړي.

لغتونه	مناوې
کرنیزې ځمکې	هغه ځمکې چې څه پکې کرل کېږي
شتمني	پانگه، سرمایه

زده کوونکي دې د ځنگلونو د گټو په هکله په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکي.

د ماشومانو حقونه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د ماشومانو پر حقونو پوهېدل.

پوښتنه

له تاسو څخه چا تر اوسه په زور څه شی اخیستي دي؟

د هېواد راتلونکی په ماشومانو پورې اړه لري.

ماشومان د کورنۍ د نورو غړو په شان ځانگړي حقونه لري. د اسلام سپیڅلي دین د ماشومانو د سالمې پالنې، روزنې، روغتیا او نورو حقونو ته د پاملرنې لارښوونه کړې ده، ماشومانو ته یې حق ورکړی دی چې د دوی نظر ته درناوی وشي، په اړوندو چارو کې گډون وکړي، مشرانو ته یې هم په دې اړه لارښوونه او ټینګار کړی دی چې د دوی حقونه په پام کې ونیسي.

– خو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته پر مناسب غږ متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې یوه جمله ووايي او بل دې د املا په توګه پرتختې وليکي، نور زده کوونکي دې پاملرنه وکړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، د (سپيڅلي، پالنه، ټينګار) کلمې پرتختې په جملو کې استعمال کړي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره دې د ټولګي مخې ته راشي، د ماشومانو د حقونو په اړه دې خبرې وکړي

معناوې

توجه، پام کول

پاک او مقدس

برخه اخیستنه

لغتونه

پاملرنه

سپيڅلی

ګډون

زده کوونکي دې په کتابچو کې د ماشومانو د حقونو په اړه دوي دوي جملې وليکي.

د تنباکو زیانونه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل د تنباکو، نسوارو او سگریټو په زیانونو پوهېدل.

څوک د تنباکو، نسوارو او سگریټو د زیانونو په اړه څه ویلای شي؟

تنباکو یو نېشه یي بوټی دی. د خلکو ترمنځ په بېلابېلو ډولونو، لکه: سگریټ،
نسوار او چلم کې کارول کېږي، تنباکو روغتیا ته زیان رسوي.
د تنباکو کارول غاښونه تورو، د معدې ناروغي رامنځ ته کوي او مالي
زیانونه لري. موږ باید د تنباکو له کرلو او کارونې څخه لرې و اوسو.
د تنباکو او نورو نېشه یي بوټو کرل او پلورل ناروا کار دی.

– خو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د خو دقیقو لپاره د لوست متن په خپل منځ کې ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو دې د لوست د متن یوه جمله ولولي او بل دې پرتختې ولیکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره په متن کې داسې کلمې پیدا کړي چې له پنځو تورو څخه جوړې شوې وي، بل زده کوونکي دې د تختې پر مخ ولیکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د تنباکو د زیانونو په اړه دې خبرې وکړي.

معناوې

کښت

تاوان، ضرر

لغتونه

کرل

زیان

زده کوونکي دې د نن ورځې لوست په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د نوکانو د پاک ساتلو په ګټو پوهېدل.

ستاسو په فکر که موږ نوکان پاک ونه ساتو څه به وشي؟

نوکان پاک ساتل ډېرې ګټې لري، په اونۍ کې یو ځل باید نوکان لنډ شي، خپل نوکان په غاښونو پرې نکړو او په خوله کې یې ونه وهو. همدارنګه له ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او وروسته لاسونه د امکان په صورت کې په صابون پاک پرېمنځو، ترڅو زموږ د ناروغۍ لامل نشي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د څو دقیقو لپاره د لوست متن په خپل منځ کې ولولي.

– درې زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې د لوست یوه جمله ووايي، دویم دې ولیکي او دریم دې یې تېروتنې سمې کړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د نوکانو د پاک ساتلو پر ګټو دې خبرې وکړي.

زده کوونکي دې لاندې کلمې په جملو کې وکاروي:
(نوکان، لاسونه، ناروغی، غاښونه)

علم

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د علم په ارزښت پوهېدل.

پوښتنه

تاسو څه فکر کوئ چې علم څه ته وایي؟

علم پوهې ته وایي، علم رڼا یې ده. د اسلام مبارک دین د علم د زده کړې لارښوونه کوي او د علم زده کړه یې پر هر مسلمان نارینه او ښځینه فرض کړې ده. د اسلام ستر پیغمبر حضرت محمد ﷺ د علم د زده کړې په اړه فرمایي: «علم زده کړئ که څه هم په چین کې وي.» په بل ځای کې فرمایي: «له زانگو څخه تر گوره زده کړه وکړئ.»

د علم او پوهې په زده کړه کې د دنیا او آخرت گټې پرتې دي، موږ باید هڅه وکړو چې علم زده کړو.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن پر مناسب غږ ولولي.

– ښوونکي دې زده کوونکي پر ډلو ووېشي، هرې ډلې ته دې سپارښتنه وکړي چې د لوست متن په خپلو منځو کې ولولي او بیا دې د هرې ډلې استازی د لوست د مطلب په اړوند نورو ته خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د (علم، رڼا، دین) کلمې د تختې پر مخ په جملو کې وکاروي، نور دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

– دوه زده کوونکي دې په لاندې جملو کې تش ځایونه پر مناسبو کلمو سره ډک کړي.

- علم زده کړئ که څه هم په ..... کې وي.
- علم ..... ده.
- موږ باید ..... علم زده کړو.

لغتونه   معناوې

هڅه	کوښښ
پیغمبر	استازی

زده کوونکي دې د علم د ارزښت په هکله څو جملې ولیکي.

گلان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د ډول ډول گلانو پېژندل.

– تاسې څو ډوله گلان پېژنئ؟

زموږ په گران هېواد کې ډول ډول گلان پیدا کېږي. لکه: کشمالي، شبو، نرگس، گلاب، چنبېلي، پتوني، داودي او داسې نور. هر څوک گلان په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښایست او د چاپېریال د سمسورتیا لپاره کري او پالنه یې کوي. له گلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل جوړېږي چې ډېر ارزښت لري. گلان د انسان پر روغتیا او خوشحالی ډېره اغېزه لري.

– خو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– درې زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي او د لاندې جملو تش ځایونه دې پر مناسبو کلمو سره ډک کړي:

۱ – زموږ په گران هېواد کې ډول ډول ..... پیدا کیږي.

۲ – د چاپېریال د سمسورتیا لپاره ..... او پالنه یې کوي.

۳ – گلان ..... او خوشحالی ډېره اغیزه لري.

– خو زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او د گلانو د ډولونو په اړه دې خبرې وکړي، نور دې ورته غوږ ونیسي.

– که کوم زده کوونکی ښه لري، ودې وایي چې په هغه کې کومې ونې او گلان شته.

لغتونه

معناوې

سرسور	زرغون
درمل	دوا
ښه	باغ
اغیزه	تأثیر

زده کوونکي دې د خپلې سیمې د گلانو د ډولونو نومونه ولیکي، په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

د مېوو د پوستکو بې ځايه اچول

موخه: د متن سم لوستل، ليکل او د مېوو د پوستکو د بې ځايه اچولو په زيانونو پوهېدل.

پوښتنه

له تاسو څخه څوک ويلاى شي چې په لارو کې د مېوو د پوستکو اچول کوم زيانونه لري؟
يوه ورځ زمري په ښوونځي کې له خپلو ملگرو سره د کبلو په خوړلو لگيا و او د
کبلو پوستکي يې په بې پروايۍ سره په لاره کې غورځول. اجمل چې ټولگي
ته روان و، پام يې نه و، پښه يې د کبلې په پوستکي کېښوده. وغورځېده او
سخت ژوبل شو، په روغتون کې وروسته له معاينې څخه څرگنده شوه چې
د پښې هډوکى يې مات شوى دى، ډاکټر ورته نسخه ورکړه او لارښوونه
يې ورته وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي، اجمل د ډاکټر خبرې
په پام کې ونيولې، ويې ويل چې له دې وروسته به اجمل او نور ماشومان
وپوهوي چې د مېوو پوستکي بې ځايه ونه غورځوي.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې د لوست متن په خپلو منځو کې ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي یو دې له لوست څخه ورته یوه جمله ووايي او بل دې پر تختې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د مېوو د پوستکو د بې ځایه غورځولو په زیانونو دې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د پاک چاپیریال په اړه دې خبرې وکړي.

لغتونه	معناوې
لارښوونه	رهنمائي
روغتون	شفاخانه
ژوبل	زخمي
غورځول	اچول

زده کوونکي دې د چاپیریال د پاک ساتلو په اړه څو کرښې ولیکي.

راډيو

موخه: د متن سم لوستل، ليکل او د راډيو په اړه معلومات ترلاسه کول.

تاسو د راډيو په اړه څه ويلاى شئ؟

راډيو هغه غريزه وسيله ده چې د هېواد او نړۍ د بېلابېلو موضوعاتو او پېښو په اړوند معلومات راکوي.

زموږ په هېواد کې د لومړي ځل لپاره د غازي امان الله خان د پاچاهۍ په دوره کې راډيو په رسمي توگه په خپرونو پيل وکړ.

اوس مهال زموږ په هېواد کې بېلابېلې راډيوگانې، لکه: ملي راډيو، ټلويزيون، شمشاد، سپوږمۍ، ازادۍ، بي بي سي، اشنا غږ او نورې راډيوگانې خپرونې کوي.

موږ ته په کار دي چې د راډيو ښوونيزې او روزنيزې خپرونې واورو او په ورځني ژوند کې ترې گټه واخلو.

- څو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ او مناسب غږ ولولي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د راډیو په اړه دې یوه یوه جمله د تختې پر مخ ولیکي.
- درې زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د راډیو په اړه دې لنډې خبرې وکړي.
- یو زده کوونکی دې له لوست څخه څو جملې ولولي او نور دې د املا په توګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

لغتونه	معناوې
شمشاد	د افغانستان د یوه تاریخي غره نوم دی
دوره	د واکمنۍ موده
وسیله	واسطه

- زده کوونکي دې په کورونو کې که امکان وي یوه راډیو واوري او بل درسي ساعت کې دې په ټولگي کې ووايي چې څه یې اورېدلي وو.

کاغذ

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د کاغذ په گټو پوهېدل.

ستاسو په فکر کاغذ څه گټې لري؟

کاغذ هغه سپینه پاکه پاڼه ده چې له یو ډول لرگیو څخه جوړېږي او پر مخ یې لیک لیکل کېږي.

له کاغذ څخه کتابونه، کتابچې، مجلې، ورځپاڼې او نور ډول ډول شیان جوړېږي، که کاغذ نه وای په زده کړو کې به ډېرې ستونزې رامنځ ته شوې وای، علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته لېږدول کېږي، همدارنگه کاغذ د هر ډول لیک او معلوماتو د ساتلو او لېږد وسیله ده. موږ باید له کاغذ څخه سمه گټه واخلو او بې ځایه یې مصرف نه کړو.

– خو زده کوونکي دې په وار سره له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې تشې جملې پر مناسبو کلمو ډکې کړي.

۱– کاغذ هغه سپینه پاکه ..... ده.

۲– موږ باید له کاغذ څخه سمه ..... واخلو.

– زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې په خپل منځ کې د کاغذ په اړه خبرې وکړي او پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته وويي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي یو دې د (کاغذ، لیک، علم، پوهې) کلمې پر تختې وليکي بل دې یوه یوه کلمه په جملو کې وکاروي.

لغتونه	معناوې
ستونزې	مشکلات
ورځپاڼې	اخبار
لېږد	له یوه ځایه بل ځای ته انتقال

زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره وليکي.

احمد شاه بابا

موخه: د متن سم لوستل، ليکل او د هېواد د ملي واکمن احمد شاه بابا پېژندل.

تاسو د احمد شاه بابا په اړه څه اوریدلي دي؟

د احمد شاه بابا اصلي نوم احمد خان و، د ابدالي زمان خان زوی او په کندهار کې زیږېدلی و.

احمد شاه بابا د نادر افشار له مړینې څخه وروسته د قومي مشرانو د لویې جرگې له خوا د افغانستان پاچا وټاکل شو، په ډېر لږ وخت کې یې پیاوړی مرکزي حکومت جوړ کړ.

احمد شاه بابا نه یوازې یو نامتو واکمن و، بلکې د پښتو او دري ژبو شاعر هم و. لکه چې ویلي یې دي:

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي زما به هیر نشي دا ستا ښکلي ډاگونه
د ډهلي تخت هېرومه چې را یاد کړم زما د ښکلي پښتونخوا د غرو سرونه
احمد شاه بابا له (۲۶) کالو پاچاهۍ وروسته له نړۍ سترگې پټې او په کندهار کې خاورو ته وسپارل شو.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي یو دې ورته د کتاب له مخې یوه جمله ووايي، بل دې د املا په توګه پرتختې ولیکي، ښوونکي ورسره مرسته کوي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي په وار سره دې د (پیاوړی، حکومت، واکمن) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې استعمال کړي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د احمدشاه بابا په اړه دې خبرې وکړي.

لغتنه	معناوې
پیاوړی	غښتلی
ډهلي	د هندوستان پایتخت

زده کوونکي دې د احمدشاه بابا په اړه لوستل شوی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي، او په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

خبرې اترې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل په ژبه کې د خبرو اترو په اهمیت پوهېدل.

څه فکر کوئ چې خبرې اترې د ژبې په زده کړه کې څه ګټه لري؟

هیلې: غوټۍ خورې سترې مه شي!

غوټۍ: مننه، تاسو سترې مه شئ.

هیلې: څنگه یې او چیرته روانه یې؟

غوټۍ: ښه یم، ښوونځي ته ځم.

هیلې: له ښوونځي څخه رخصت شوې نه یې؟

غوټۍ: خورې له ښوونځي رخصت یم، خود ساینس له استاذې څخه یو څو پوښتنې کوم.

هیلې: ګرانې اوس به استاده په ښوونځي کې وي؟

غوټۍ: هو! له مور سره یې ژمنه کړې ده چې یو ساعت درته پاتې کېږم.

هیلې: چې داسې ده، نو په مخه دې ښه.

غوټۍ: د خدای جلّ و علا په آمان، ورځ دې په خیر.

- درې زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته لوست په لور او مناسب غږ ولولي.

- زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د خبرو اترو په گټو بحث وکړي، پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.

- دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي د (ژمنه، امان، پاتې) کلمې دې په جملو کې استعمال کړي.

- دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي یو ډيالوگ دې تمثیل کړي.

معناوې

وعدۀ

ستومانه

لغتونه

ژمنه

سترې

زده کوونکي دې په کورونو کې د خبرو اترو په اړه څو جملې ولیکي په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

کيسی

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د کيسيو په مفهوم پوهېدل.

تاسو د کيسی په اړه معلومات لرئ؟

هغه لنډې، خوږې ويناوې او پوښتنې دي چې ماشومان يې په لوبو کې له يو بل څخه پوښتي، لکه:
هغه څه شی دي؟

د ورځې گرځي چې شپه شي د يوې روپۍ ځای نيسي. (امسا)
هغه څه شی دي؟

چې ووايم راځئ، نه راځي، چې ووايم مه راځئ، راځي. (شونډې)
هغه څه شی دي؟ ځي ځي مخ نه را اړوي. (اوبه)
هغه څه شی دي؟

ټوله ورځ گرځي گرځي چې شپه شي، خوله يې وازه پاتې وي. (بوټ)
هغه څه شی دي؟ سل خولې لري، نه گېډه، نه کولمې لري. (غلبل)

— یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن په مناسب غږ ولولي.

— زده کوونکي دې لوست په چوپه خوله په خپلو منځو کې ولولي.

— څو زده کوونکي دې په خپله خوبه په وار سره د تختې مخې ته راشي. یوه یوه کیسې دې وویي نور دې ورته غوږ ونیسي.

— څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي. د کیسې په اړه دې لنډې خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

لغتونه	معناوې
امسا	د لاس لرګی، لکره
ګېډه	خپټه
وینا	خبرې
لوېې	ساعت تېري

زده کوونکي دې په کور کې یوه یوه کیسې ولیکي، بله ورځ دې له ځان سره ټولګي ته راوړي، نورو ته دې واوروي.

ترافيکي لارښوونې

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، د ترافيکي اشارو پېژندل او په اړتياو يې پوهېدل.

که غواړئ له سړک څخه تېر شئ، څه بايد وکړئ؟

په ښارونو کې موټرونه، موټرسايکلونه، بايسکلونه او نور وسايط هري خوا ته تگ راتگ کوي، په کار ده چې له سړک څخه د تېرېدو پر وخت د سړک دواړو خواوو ته وگورئ، بيا په پوره احتياط له سړک څخه تېر شئ. د سړکونو پر غاړو درې ترافيکي څراغونه ځای پر ځای شوي دي. سور څراغ د درېدو، ژېړ څراغ د تيارې نيولو او شين څراغ له يوې خوا بلې خوا ته د تېرېدو نښه ده.

– خو زده کوونکي دې په وارسره له ښوونکي څخه وروسته لوست ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د ترافیکي ښو د پېژندلو په اړه بحث وکړي، پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې ورته د کتاب له مخې متن ولولي، هغه بل دې د املاء په ډول پر تختې ولیکي او نور دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او د ترافیکي لارښوونو په اړه دې نورو ته معلومات ورکړي.

لغتونه	معناوې
تېر	له یوې خوا بل پلوته اوښتل
غاړه	څنډه
احتیاط	پام کول

زده کوونکي دې د ترافیکي ښو او لارښوونو په اړه دوې دوې جملې ولیکي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته ولولي.

د وخت ارزښت

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د وخت پر ارزښت پوهېدل.

ستاسو په فکر وخت څه ارزښت لري؟

هرې شیبې ته وخت وایي. وخت د سرو زرو په شان ارزښت لري.
د نن کار سبا ته مه پرېږدئ. لیک او لوست وکړئ.
خپلې دندې له مهال وېش سره سمې ترسره کړئ!
ددې لپاره چې د ژوند په ټولو چارو کې بریالي و اوسئ، د وخت له هرې
شیبې څخه سمه ګټه واخلي.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته له ځان سره لوست ولولي.

– خو زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، په وار سره دې د وخت د ارزښت په هکله یوه یوه جمله پر تختې وليکي، نور دې له تختې څخه په خپلو کتابچو کې وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي په وار سره دې د وخت د ارزښت په اړه خبرې وکړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، په خپلو کورونو کې دې د چارو د مهال وېش په اړوند نورو ته معلومات ورکړي.

لغتونه	معناوې
مهال	وخت
مهال وېش	تقسیم اوقات

زده کوونکي دې د وخت د ارزښت په باب یوه مقاله وليکي.

همت

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د همت په مفهوم پوهېدل.

ستاسو په فکر همت څه ته وايي؟

له حاتم طايي څخه چا پوښتنه وکړه، په دنيا کې دې تر خپل ځان د لوړ
همت خاوند ليدلی دی؟

حاتم طايي ځواب ورکړ، هو. يوه ورځ مې د عربو سپين ږيري او مشران
مېلمانې وو، هغوی ته مې څلويښت اوبان حلال کړي وو. په دې وخت
کې نژدې يوې دښتې ته وتلی وم، يو سړی مې وليد چې د لرگيو يوه لويه
گېډۍ يې پر شا وه، له هغه مې وپوښتل، د حاتم طايي مېلمستيا ته ولې نه
ورځې؟ چې ډېر خلک يې پر دسترخوان راټول شوي دي؟ هغه وويل:
هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت پر ځان نه ږدي دپاسه
کله چې مې د هغه سړي لوړ همت وليد، له ځان سره مې وويل: په رښتيا
دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه ډېر لوړ دی.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې یوه جمله ولولي او بل دې د املا په توګه پرتختې ولیکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي یو دې د (مېلمه، حلال، دښتې) کلمې پرتختې ولیکي او بل دې په جملو کې استعمال کړي، نور زده کوونکي دې په کتابچو کې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي د همت په اړه دې خبرې وکړي.

لغتنه	مناوې
همت	قوي اراده، مېړانه
منت	احسان
ځاوند	څښتن

زده کوونکي دې د همت په اړوند څو جملې ولیکي.

د چاپیریال پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د چاپیریال په اړه د معلوماتو ترلاسه کول.

پوښتنه

ستاسو په فکر د چاپیریال پاک ساتل څه گټې لري؟

په کوم ځای کې چې موږ ژوند کوو، د چاپیریال په نوم یادېږي. غرونه، ځنگلونه، اوبه، بوټي، الوتونکي، ژوي او نور هرڅه د چاپیریال برخې دي. چاپیریال د نیالګیو په کښنولو او د ګلانو په کرلو ښایسته کېږي. ښایسته او ښکلې چاپیریال ژوند او روغتیا ته ګټه رسوي.

له دې امله موږ ته په کار ده چې د خپل چاپیریال سمسورتیا، پاکوالي او ساتنې ته ښه پاملرنه وکړو، د نیالګیو لښتې ماتې نه کړو، ګلان یې ونه شکوو، تل اوبه ورکړو، ښه یې وساتو او له هغو څخه سمه ګټه واخلو.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي، یو دې ورته د کتاب له مخې یوه جمله ولولي او بل دې د املا په توگه پرتختې ولیکي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي او د چاپیریال په هکله دې خبرې وکړي.

– درې زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي یو دې د (ژوند، چاپیریال، سمسورتیا) کلمې د تختې پرمخ ولیکي دویم زده کوونکی دې په جملو کې وکاروي او که تېروتنې ولري دریم زده کوونکی دې ورته اصلاح کړي ښوونکی ورسره مرسته کوي.

معناوې

محیط

آباد، زرغون

لغتونه

چاپیریال

سمسور

زده کوونکي دې د چاپیریال په هکله څو جملې ولیکي.

واکسین

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د واکسینو په گټو پوهېدل.

پوښتنه

ستاسو په فکر واکسین څه گټه لري؟

د واکسین کول زموږ په بدن کې د میکروبونو د پرمختګ مخه نیسي، په دې معنا، څوک چې د کومې ناروغۍ واکسین وکړي، له هغې ناروغۍ څخه خوندي پاتې کېږي او هغه ناروغي یې نه نیسي.

واکسین ډېر مهم او گټور دي، کولای شو په لږ لگښت سره د ځینو ناروغيو مخنیوی وکړو. موږ ته په کار دي چې خپلو ماشومانو، تنکیو ځوانانو او لویانو ته پر خپل وخت د بېلابېلو ناروغيو، لکه: گوزن، تورټوخي، شري، غټو دانو، تیتانوس او نورو واکسین وکړو او له ډېرو خطرناکو ناروغيو څخه یې وژغورو.

– زده کوونکي دې له ښوونکي وروسته په خپلو منځو کې یو د بل په مرسته لوست ولولي.

– دوه زده کوونکي دې دتختې مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې ورته یوه جمله ولولي، بل دې د املا په توګه پرتختې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې د (بدن، واکسين، لګښت) کلمې په وار سره د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي او نور دې په کتابچو کې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د واکسينو په هکله دې خبرې وکړي.

معناوې

مصرف

یو ډول ناروغي

په امن کې

لغتونه

لګښت

شری

خوندي

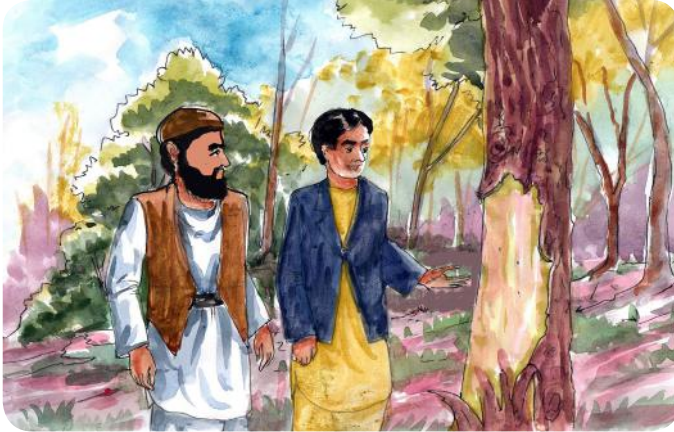

زده کوونکي دې د واکسينو په هکله درې درې جملې ولیکي.

رښتيا ويل

موخه: د متن سم لوستل، ليکل او د رښتيا ويلو په گټو پوهېدل.

ستاسو په نظر رښتيا ويل څه گټې لري؟

د اتل کورنۍ يو ښځه لري، يوه ورځ اتل په خپل ښځه کې يوې او بلې خوا ته گرځېده، د گرځېدو پر وخت يې په يوه تېر سترگې ولگېدې. تېر يې راواخيست، د يوې مېوې لرونکې ونې پوستکي يې پرې کړل، بله ورځ اتل له خپل پلار سره په ښځه کې گرځېده، ويې ليدل چې د يوې ونې پانې ژپړې شوې وې، پلار يې ډېر خواشيني شو، له اتل څخه يې پوښتنه وکړه، د دې ونې پوستکي چا پرې کړي دي؟ اتل پر وچو شونډو د پلار په ځواب کې وويل: د ونې پوستکي ما پرې کړي دي. زه په دې نه پوهېدم، چې ونه به وچه شي، پلار يې د ده په رښتيا ويلو ډېر خوشحاله شو، ورته ويې ويل: زويه! د ونو پوستکي څوک نه پرې کوي، ځکه بيا ونې وچېږي. له يوې خوا که څه هم د دې ونې په وچېدو ډېر خپه شوم، له بله پلوه ستا په رښتيا ويلو ډېر خوشحاله شوم، ځکه چې تا رښتيا وويل، رښتيا ويل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.
 – څو زده کوونکي دې په وارسره د (بن، خوشحاله او پوستکی) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې استعمال او نور دې په خپلو کتابچو کې وليکي.
 – زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لاندې جملو تش ځایونه پر مناسبو کلمو ډک کړي.

۱ – د اتل کورنۍ یو بن .....

۲ – د گرځېدو پر وخت یې په یوه ..... سترگې ولگیدې

۳ – رښتیا ویل تر زرو .... زیات ارزښت لري.

– درې زده کوونکي دې په وارسره د ټولگي مخې ته راشي، د رښتیا ویلو د گټو پر اړوند دې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د تختې پرمخ د رښتیا ویلو په اړوند دې یوه یوه جمله وليکي.

لغتونه معناوې

بن	باغ
ارزښت	اهمیت
خواشینی	خفه

زده کوونکي دې په خپلو کورونو کې متن ولولي او بیا دې د رښتیا ویلو په اړه یوه یوه مقاله وليکي.

افغانستان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د خپل هېواد پېژندل.

پوښتنه

تاسو پوهېږئ چې افغانستان د نړۍ په کومې وچې کې پروت دی؟

زموږ گران هېواد افغانستان، ښه هوا او خوږې مېوې لري. ډېری اوسېدونکي یې په کرنې او مالدارۍ بوخت دي.

زموږ د هېواد ټول اوسېدونکي قومونه، لکه: پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن، بلوڅ، نورستانيان، پشه یان او نور د افغانانو په نوم یادېږي.

ټول افغانان د دې هېواد له هوا، اوبو، غلو دانو او مېوو څخه ګټه اخلي، د دې هېواد په لمن کې را لوی شوي دي، نو ځکه پر ټولو د مور په شان حق لري، باید هر بچی یې په آبادۍ او ښیرازۍ کې برخه واخلي.

– یو زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن په لوړ او مناسب غږ ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، یو دې د کتاب له مخې یوه جمله ولولي، هغه بل دې د املا په ډول پرتختې وليکي.

– درې زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د ګران هېواد د آبادولو په اړه دې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د (مالدارۍ، هېواد، ښيرازۍ) کلمې دې د تختې پر مخ په جملو کې استعمال کړي.

– یو زده کوونکی دې د ټولګي مخې ته راشي د تازه او وچو مېوو نومونه دې واخلي.

معنا

آبادۍ

لغت

ښيرازۍ

زده کوونکي دې د ګران هېواد د آبادۍ او ښيرازۍ په اړوند څو جملې وليکي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته واوروي.

خواره

موخه: د متن سم لوستل، لیکل د پاکو خوړو په اړتیاوو او گټو پوهېدل.

څه فکر کوئ چې خواره څه گټې لري؟

ټولو هغو شيانو ته چې موږ يې خوړو، خواره ويل کېږي. ټول ژوندي موجودات د ژوند کولو لپاره خوړو ته اړتيا لري. له خوړو پرته ژوند کول امکان نه لري، خواره زموږ بدن ته وده او قوت ورکوي، بدن ته مو انرژي برابروي، ددې انرژۍ په واسطه موږ جسمي او فکري کارونه ترسره کوو، هغه خواره چې زموږ د بدن ټولې اړتياوې پوره کوي. شيدې، هگۍ، لوبيا، سابه، ډوډۍ، مېوې او نور دي.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د خوړو په هکله دې یوه یوه جمله پر تختې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د خوړو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې ورته د کتاب له مخې یوه جمله ووايي، بل دې د املا په ډول پر تختې وليکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د (خواړه، وده، بدن) لغتونه په جملو کې وکاروي.

معناوي

وجود
قوت
لوېدل (نمو)
ضرورت

لغتونه

بدن
انرژي
وده
اړتیا

زده کوونکي دې د خوړو په اړه څو جملې وليکي.

خبرې اترې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د ژبې زده کول.

پوښتنه

آیا نن مو له چا سره خبرې اترې کړې دي؟

ډېوه: السلام عليكم!

اوربل: وعليکم السلام، سترې مه شې!

ډېوه: خير يوسي.

اوربل: تاسو په ژمي کې څه کارونه کول؟

ډېوه: موږ په ژمي کې د څلورم ټولگي درسونه لوستل.

اوربل: ډېر ښه، موږ هم خپل درسونه لوستل.

ډېوه: که خبر و، موږ به د دې کال په اوږدو کې هم خپل درسونه ولولو.

اوربل: هو ډېوې! موږ به ښوونځي ته راځو، خپل درسونه به لولو، ترڅو

ښې پایلې ترلاسه کړو.

– زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي، په خپل منځ کې دې یو له بل سره خبرې اترې وکړي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، یو دې ورته یوه جمله د کتاب له مخې ولولي، بل دې د تختې پرمخ ولیکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

معنا

نتجې

لغت

پایلې

ټول زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې یو یو دیالوګ ولیکي، بله ورځ دې په ټولګي کې تمثیل کړي.

سخاوت

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د سخاوت په مفهوم یې پوهېدل.

پوښتنه

ستاسو په اند سخاوت څه ته وايي؟

که یو څوک د خپل مال، پیسو او نورو شیانو څخه یو څه د الله ﷻ د رضا لپاره یوه محتاج او اړ انسان ته ورکړي، سخاوت بلل کېږي. سخاوت د اسلام د سپېڅلي دین له مخې دېر ښه عمل دی. که چېرې څوک له یوه بې وزله انسان سره د خپل توان په اندازه مرسته وکړي، دې انسان ته سخي او د الله ﷻ دوست ویل کېږي. الله ﷻ سخي انسان ته په دنیا او اخرت کې اجر وونه او ثوابونه ورکوي، لکه چې یو شاعر وايي:

دا دنیا په سخاوت سره زیاتېږي   د کوهي اوبه چې باسي لا زیاتېږي

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن له ځان سره ولولي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي مخې ته راشي لاندې لغتونه دې په جملو کې وکاروي.

(سځاوت، سځي، سپېڅلی)

– خو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، د سځاوت په اړه دې یوه یوه جمله پر تختې ولیکي، نور دې د تختې له مخې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د سځاوت په هکله خبرې وکړي.

لغتونه	معناوې
محتاج	اړ
سځاوت	د الله جل جلاله په نوم چا ته څه ورکول
بې وزله	اړ او محتاج

زده کوونکي دې د سځاوت په اړوند یوه کیسه ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې ټولگیوالو ته ووايي.

د مور او پلار خدمت

موخه: د متن سم لوستل، ليكل، د مور او پلار د حقونو پېژندل.

ستاسو په فکر مور او پلار په خپلو بچيانو کوم حقونه لري؟

ټولو مسلمانانو او په ځانگړي ډول ماشومانو ته په کار ده چې د مور او پلار خدمت، درناوی او عزت وکړي، د اړتيا پر وخت ورسره مرسته وکړي، لکه چې په حديث شريف کې راغلي دي: (جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی).

له مور او پلار سره په مرسته او خدمت لوی الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ خوشحاليږي.

مور ته په کار ده چې تل د مور او پلار خبرو ته غور ونيسو، شپه او ورځ د هغوی خدمت وکړو، ترڅو د دوی دعا او د الله ﷻ رضا مو به برخه شي.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.
– څو زده کوونکي دې د (خدمت، اړتیا، مرسته) کلمې پرتختې په جملو کې استعمال کړي.
– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د مور او پلار د خدمت په هکله دې خبرې وکړي.
– څو زده کوونکي دې په وار سره د کتاب له مخې یوه یوه جمله ولولي، نور دې د املا په توګه په خپلو کتابچو کې وليکي.

لغتنه	مناوې
درناوی	احترام
مرسته	کومک

زده کوونکي دې په کورونو کې متن ولولي او بیا دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک وليکي.

نوم

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د نوم په مفهوم پوهېدل.

ستاسو په فکر نوم څه ته وايي؟

نوم: هغه خپلواکه کلمه ده چې یو څوک یا هم یو شی نوموي لکه: احمد،

محمود، وړانگه، آس، اوبښ، ونه، څوکی، او نور.

د اجمل پلار جمیل په کور کې یو کوچنی فارم جوړ کړی، په فارم کې

چرگان، غواګانې او پسونه ساتي. اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړې

کوي، خو کله چې له ښوونځي څخه کور ته راشي، د خپلو درسونو

ترڅنګ د کور په کارونو او د چرګانو په پالنې او ساتنې کې له پلار سره هم

مرسته کوي، په لوست کې ډېر تکړه او د خپل ټولګي اول نومره دی.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې متن ولولي.

– زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي، هره ډله دې د نوم په باب په خپل منځ کې خبرې وکړي، پایله دې د ډلې استازی نورو ته ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (چرگ، غوا، پسه او فارم) کلمې د تختې پر مخ په جملو کې استعمال کړي.

– یو زده کوونکي دې د کتاب له مخې دوې جملې ولولي او نور دې په کتابچو د املا په توګه وليکي.

– یو زده کوونکي دې په لوست کې نومونه په ګوته او بل دې پر تختې وليکي، دوه نور زده کوونکي دې په وار سره په جملو کې راوړي.

معناوې	لغتنه
د چرګانو، حیواناتو د پالنې او ساتنې ځای	فارم
لایق	تکره

زده کوونکي دې په خپل چاپیریال کې د حیواناتو او نورو شیانو نومونه په کتابچو کې وليکي.

د چاپ صنعت

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د چاپ د ماشین په هکله د معلوماتو ترلاسه کول.

پوښتنه

آیا تاسې د چاپ ماشین په اړوند څه اوریدلي دي؟

احمد چې ښکلي او رنگه کتابونه یې په لاس کې وو، له پلار څخه یې وپوښتل، پلاره! د چاپ ماشین چا جوړ کړی دی؟ پلار یې په ځواب کې ورته وویل: ډېر کلونه پخوا خلکو لیک نه پېژانده، له دې امله د مطلبونو په لېږد کې لویه ستونزه وه، وروسته بیا خلکو لیکل زده کړل، خو د لیکلو په چاپ څوک نه پوهېدل، د لومړي ځل لپاره (گوتنبرگ) له لرگي څخه توري جوړ کړل او د هغه په وسیله یې کتابونه چاپ کړل. اوس مهال د کمپیوټر په واسطه د چاپ چارې ترسره کېږي، چې د علم او زده کړې په ډگر کې یې ډېرې اسانتیاوې رامنځ ته کړې دي.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې لوست ولولي.

– څو زده کوونکي دې د لوست یوه یوه برخه پر لور غږ ولولي، نور دې ورته غوږ ونیسي، ښوونکي دې ورسره مرسته وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره دتختې مخې ته راشي د (لرگي، چاپ، ماشین) کلمې دې د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگیوالو په وړاندې د چاپ صنعت په اړوند خبرې وکړي.

لغتونه	معناوې
لېږد	انتقال
لیک	خط
مهال	وخت
گوتنبرگ	د یوه عالم نوم دی

زده کوونکي دې متن ولولي او بیا دې د چاپ ماشین په اړوند څو جملې ولیکي، بله ورځ دې نورو ته واوروي.

مفرد او جمع نومونه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، د مفرد او جمع نومونو پېژندل.

بسم الله الرحمن الرحيم	
مفرد او جمع نومونه	
جمع نوم	مفرد نوم
هلکان	هک
قلمونه	قلم
تختې	تخته

آیا تاسو مفرد او جمع نومونه پېژنئ؟

مفرد نوم: هغه نوم ته وایي چې یوه شخص، یوه حیوان او یوه شي لپاره وکارول شي، لکه: هک، پسه، کتاب، ونه او نور.

جمع نوم: هغه نوم دی چې پر زیاتو کسانو، حیواناتو او شيانو دلالت وکړي، لکه: هلکان، پسونه، کتابونه، ونې او نور.

په جملو کې مفرد نومونه   په جملو کې جمع نومونه

دا هک دی.   دا هلکان دي.

دا پسه دی.   دا پسونه دي.

دا کتاب دی.   دا کتابونه دي.

هغه ونه ده.   هغه ونې دي.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې څو مفرد نومونه پرتختې وليکي او بل دې د هغه جمع وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي، یو دې دوې جملې وليکي چې مفرد نومونه پکې راغلي وي، بل دې د هغه نومونو جمع وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي، یو دې مفرد نومونه او بل دې جمع نومونه پرتختې وليکي، نور زده کوونکي دې هغه په کتابچو کې وليکي.

معناوي

استعمالول

څاروي

لغتونه

کارول

حيوانات

زده کوونکي دې پنځه پنځه جملې چې مفرد او جمع نومونه پکې راغلي وي په خپلو کتابچو کې وليکي.

نيکي

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، د نيکي په گټو او مفهوم پوهېدل.

پوښتنه

ستاسو په فکر نيکي څه ته وايي او څه گټې لري؟

له يو چا سره په ژبه، لاس او مال مرسته کول نيکي بلل کېږي، ټول انسانان د يو بل مرستې او خواخوږۍ ته اړتيا لري.

موږ بايد هر وخت له يو بل سره ښه وکړو. په دې اړه عبدالرحمن بابا څه ښه ويلي دي:

کر د گلو کره چې سيمه دې گلزار شي
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي
کوهی مه کنه د بل سړي په لار کې
چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– دوه زده کوونکي د تختې مخې ته راشي، هریو دې په خپل وار سره د نیکۍ په اړه یوه یوه جمله پر تختې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د نیکۍ په اړه د ټولگیوالو په وړاندې خبرې وکړي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د نیکۍ د ښېگڼو په اړه نورو ته معلومات ورکړي، ښوونکي مرسته او څارنه کوي.

معناوې

کرنه، زراعت

ایستل

څاه

لغتونه

کر

کنل

کوھی

زده کوونکي دې د نیکۍ په اړه څو جملې ولیکي، بله ورځ دې نورو ته واوروي.

متلونه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د متلونو په مفهوم پوهېدل.

آيا تاسو متلونه اوريدلي دي؟

متلونه پخې او لنډې ويناوې دي، خلک يې په خپلو خبرو کې کاروي چې لوی مفهوم لري. متلونه خلکو ته د نصيحت لپاره کارول کېږي. متلونه زموږ د ولس پخوانيو مشرانو جوړ کړي چې له يوې پېښې څخه وروسته رامنځته شوي دي.

لکه دا متلونه:

پوره ورک دې کړل دوه کوره.

څه چې کړې هغه به رېږي.

خپل عمل د لارې مل.

کوم کار چې په سلا وي، هغه بې بلا وي.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د متلونو په اړه خبرې وکړي، بیا دې د هرې ډلې استازی، خپلې پایلې نورو ته واوروي.

– دوه زده کوونکي دې په وارسره یو یو متل پرتختې وليکي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وارسره د متلونو په اړه د نورو په وړاندې خبرې وکړي.

– دوه زده کوونکي دې په خپله خوښه د ټولګي مخې ته راشي او داسې متلونه دې ووايي چې کتاب کې نه وي راغلي.

لغتنه	مناوې
پڅې	پرځای او محکمې
ولس	خلک
نصیحت	پند

زده کوونکي دې پورتنی لغتنه په جملو کې استعمال کړي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته واوروي.

د نوم ډولونه

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، او د نوم د ډولونو پېژندل.

آيا تاسو د نوم د ډولونو په اړوند څه اوريدلي دي؟

موږ به د نومونو له ډولونو څخه خاص او عام نومونه په دې لوست کې در وپېژنو؟

خاص نوم: هغه دی چې پر يوه خاص شخص او يا شي باندې د لالت وکړي، لکه: احمد شاه بابا، کندهار، ننگرهار، کابل، پغمان او نور.
عام نوم: هغه نوم دی چې د يوې ډلې پر ټولو غړو دلالت وکړي، لکه: هلک، نجلی، ونه، ډبره او نور.

– زده کوونکی دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره په پورتنی متن کې خاص نومونه پرتختې وليکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره په پورتنی متن کې عام نومونه په گوته او پرتختې وليکي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي، یو دې د عام نوم او بل دې د خاص نوم په اړه خبرې وکړي، ښوونکي دې ورسره مرسته وکړي.

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لس عام نومونه او لس خاص نومونه وليکي، بله ورځ دې نوروته ولولي.

وزر ماتی مرغه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او په الوتونکو زړه سوی کول.

پوښتنه

ستاسو په اند پر الوتونکو زړه سوی څه گټې لري؟

يوه ورځ احمد له خپل ملگري محمود سره په باغ کې د يوې ونې لاندې خپل درسونه لوستل. الوتونکي د بڼ په ونو کې يوې او بلې خوا ته الوتل، دوی د بڼ په يوې گونښې کې يو مرغه وليد چې وزر يې مات او الوتلی نه شي.

احمد مرغه را واخيست او له ځان سره يې کور ته يووړ او درملنه يې وکړه. له څو ورځو وروسته مرغه جوړ شو. کله چې احمد په دې پوه شو چې د مرغه وزر جوړ شوی، له قفس څخه يې راوايست او خوشی يې کړ.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن ولولي.

– زده کوونکي دې پر ډلو ووېشل شي، هره ډله دې په خپلو کې لوست ولولي، ستونزې دې د هرې ډلې استازی له ښوونکي وپوښتي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (وزر، مات، گوښه) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگيوالو په وړاندې د الوتونکو په اړه خبرې وکړي.

معناوې

باغ
څنگ

لغتونه

بڼ
گوښه

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د الوتونکو په اړوند یوه لنډه کیسه په کتابچو کې وليکي، بله ورځ دې له ځان سره راوړي او خپلو ټولگيوالو ته دې ولولي.

د لویانو خبرې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د لویانو د خبرو په ګټو پوهېدل.

آیا تاسو ته د لویانو د خبرو اوریدل ګټور دي؟

د لویانو خبرې هغه پخې په ټول پوره ویناوې دي چې د ژوند په بېلابېلو اړخونو کې د تجربو له مخې ویل شوې وي. لکه:

د انسان بریالیتوب، په قوي او غښتلي هوډ پورې تړلی دی.

هر څوک چې ادب نه لري، عقل نه لري.

د زده کړې لپاره هېڅ وخت، ناوخته نه دی.

پوه هغه څوک دی چې له خپلو تجربو پند واخلي.

بريالیتوب د هغه چا په برخه دی، چې په خپل بریالیتوب باور او ایمان لري.

– یو زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په لوړ او مناسب غږ متن ولولي.

– زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د لویانو پرخبرو بحث وکړي. پایله دې د هرې ډلې استازی نورو ته واوروي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، هر یو دې د لویانو یوه یوه خبره نورو ته واوروي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د (ټول، پخې، هوډ) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې وکاروي، نور دې په کتابچو کې وليکي.

معناوي

قوي

نصيحت

اراده

لغتونه

غښتلي

پند

هوډ

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لویانو څو خبرې وليکي، بله ورځ دې نورو ته واوروي.

د ناروغۍ رقعہ

موخه: د متن سم لوستل، ليکل او د ناروغۍ پر رقعې پوهېدل.

تاسو د ناروغۍ په وخت کې ښوونځي ته څنگه
خبر ورکوئ؟

بريالي د ننگيالي زوی د څلورم ټولگي زده کوونکی

د عبدالرحمن بابا د ښوونځي مدير صاحب،

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

نن د ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلاي نه شم، هيله ده چې د سوبتيا
په کتاب کې ناسوب ونه گڼل شم.

په درنښت

– خو زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍ د رقعې یوه، یوه کرښه د کتاب له مخې پر تختې ولیکي، نور دې د تختې له مخې په کتابچو کې ولیکي.

– خو زده کوونکي دې د ناروغۍ له رقعې څخه یوه، یوه جمله د کتاب له مخې ولولي، بل دې د املا په توګه پر تختې ولیکي.

– زده کوونکي دې په وارسره د (ناروغۍ، رقعه، ناسوب) کلمې د تختې پرمخ په جملو کې استعمال کړي.

– خو زده کوونکي دې په وار سره د لاندې جملو تش ځایونه د تختې پرمخ پرمناسبو کلمو ډک کړي.

نن د ..... له ..... ښوونځي ته ..... نه شم.

لغتونه	معناوې
ناسوب	غیر حاضر
سویتیا کتاب	حاضری کتاب

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د ناروغۍ رقعه ولیکي، بله ورځ دې په ټولګي کې نورو ته ولولي.

خبرې اترې

موخه: د متن سم لوستل، ليکل او د خبرو اترو په گټو او ارزښت پوهېدل.

آيا تاسو کله له چا سره خبرې اترې کړې دي؟

احمد: السلام عليكم عالم خانه!

عالم: وعليکم السلام احمده

احمد: په دې شپو ورځو کې څه کار کوي؟

عالم: وروړه! کلنۍ آزمويڼه مو رانژدې ده، خپل درسونه لولم.

احمد: آزمويڼه مو څه وخت پيل کېږي؟

عالم: د ليندۍ د مياشتې په لومړۍ نېټه.

احمد: تر کومې نېټې پورې دوام کوي؟

عالم: د همدې مياشتې تر پنځلسمې نېټې پورې.

احمد: له آزمويڼې څخه وروسته څومره رخصتي لري؟

عالم: له آزمويڼې څخه وروسته درې مياشتې رخصتي لرو.

احمد: د ژمي په رخصتۍ کې څه کار کوئ؟

عالم: خپل درسونه لولم.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته په خپلو منځو کې متن ولولي.

– خو زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي، په وارسره دې د متن یوه یوه برخه ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

– یو زده کوونکی دې د ټولګي مخې ته راشي، خو جملې دې د کتاب له مخې ولولي او نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د املا په توګه وليکي.

– خو زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي، د پورتنیو خبرو اترو یوه یوه برخه دې تمثیل کړي.

معناوي

تاریخ

امتحان

لغتونه

نېټه

آزموبنه

زده کوونکي دې پورتنیو خبرو اترو ته ورته خبرې اترې په خپلو کتابچو کې وليکي، بله ورځ دې دوه زده کوونکي هغه تمثیل کړي.

زغم

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د زغم کولو په ګټو پوهېدل.

تاسې کله د چا د تیري په وړاندې زغم کړی دی؟

حضرت محمد ﷺ د ستونزو په اوارولو کې له عدالت څخه کار اخیسته. وایي کله به چې د اسلام ستر پیغمبر حضرت محمد ﷺ د لمانځه د ادا کولو لپاره جومات ته روان و، په دې وخت کې یوې یهودۍ ښځې له بامه پرې خځلې راغورځولې او د حضرت محمد ﷺ د ازار لامل کېده، خو حضرت محمد ﷺ به زغم او صبر کاوه، دې کار ډېرې ورځې دوام درلود، خو څو ورځې د یهودۍ ښځې پته ونه لگیده، حضرت محمد ﷺ په دویمه ورځ په جومات کې پوښتنه وکړه، هغه یهودۍ ښځه چې پرما یې خځلې را اچولې، چېرې ده؟ یوه تن ده مبارک ته ځواب ورکړ، هغه ښځه ناوړه ده، حضرت محمد ﷺ د لمانځه له ادا کولو وروسته د هغې ښځې پوښتنې ته ورغی، د هغې د روغتیا پوښتنه یې وکړه، د حضرت محمد ﷺ دې کار یهودۍ ښځه حیرانه کړه، د حضرت محمد ﷺ دې صبر او زغم په نوموړې ښځې ډېره اغېزه وکړه، په هماغه ورځ یې ایمان راوړ، مسلمان شو.

– زده کوونکي دې له ښوونکي څخه وروسته متن سم ولولي.

– دوه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، یو دې له کتاب څخه یوه جمله ووايي او بل دې د املا په توګه پرتختې ولیکي، نور دې په کتابچو کې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راشي، هر یو دې د زغم په اړه یوه یوه جمله پرتختې ولیکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

– څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي، د لوست مفهوم دې نورو ته ووايي، ښوونکي دې ورسره مرسته وکړي.

– دوه زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي، په وار سره دې د زغم د ګټو او ښېګڼو په اړه خبرې وکړي.

معنا

صبر، زغم

لغت

حوصله

زده کوونکي دې د زغم په اړه څو جملې ولیکي، بله ورځ دې ټولګي ته راوړي، نورو ته دې ولولي.